

درس‌هایی از زندگانی
زنان نامدار
در قرآن و حدیث و تاریخ

جلد اول

مؤلف

دکتر احمد بهشتی

شرکت چاپ و نشر بین الملل

بهشتی ، احمد ، ۱۳۱۴ -

درسهایی از زندگانی زنان نامدار در قرآن و حدیث و تاریخ احمد بهشتی - سازمان تبلیغات اسلامی، شرکت چاپ و نشر بین الملل
- ۱۳۸۵ -

ISBN 978-964-304-188-5 (دوره)

ISBN 978-964-304-124-3 (۱ ج)

ISBN 978-964-304-127-4 (۲ ج)

ISBN 978-964-304-127-4 (۳ ج)

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا

چاپ قبلی ، سازمان تبلیغات اسلامی ، مرکز و چاپ و نشر بین الملل ۱۳۶۸ .

۱. زنان مقدس اسلام ۲. زنان مسلمان بالغ . سازمان تبلیغات اسلامی ، شرکت چاپ و نشر بین الملل . به عنوان
ج- عنوان : زنان نامدار در قرآن و حدیث و تاریخ .

۳۷۷/۹۷

BP ۵۲/۸۵۲

۱۳۸۵

م۸۵/۱۵۴۵۳

کتابخانه ملی ایران

درسهایی از زندگانی

زنان نامدار

در قرآن و حدیث و تاریخ

جلد اول

مؤلف

دکتر احمد بهشتی

ناشر

شرکت چاپ و نشر بین الملل

نوبت چاپ اول - بهار ۱۳۸۶

چاپ و صحافی چاپخانه سپهر

شمارگان ۳۰۰۰ نسخه

قیمت ۱۸۰۰۰ ریال

شابک ۹۷۸-۹۶۴-۳۰۴-۱۲۴-۳

حق چاپ محفوظ است

WWW.intlpub.ir

email: intlpub@intlpub.ir

فهرست

عنوان	صفحه
مقدمه، حات جدید	۹
بیشگفتار	۱۱
آمنه، مادر گرامی پیامبر اکرم (ص)	۱۵
خدمتده، همسر گرامی پیامبر (ص)	۲۲
فاطمه بنت اسد، مادر امیرالمؤمنین (ع)	۳۰
فاطمه زهراء (ع)	۳۷
زیب (ع) فخرمان کربلا	۵۰
اد کلثوم، دختر گرامی امیرالمؤمنین (ع)	۵۷
فاطمه، دختر گرامی امام حسین (ع)	۶۴
شهربانو، مادر امام سجاد (ع)	۷۲
ام عبدالله، فاطمه، مادر امام باقر (ع)	۷۴
ام فروه، مادر امام صادق (ع)	۷۶
حمیده، مادر امام کاظم (ع)	۷۸
خبیزان، مادر امام رضا (ع)	۸۲
سیک، مادر امام جواد (ع)	۸۴
سنان مغربیه، مادر امام هادی (ع)	۸۶
حذه، مادر امام عسکری (ع)	۸۷
برجس، مادر امام زمان (ع)	۹۰
حکیمه، دختر امام جواد (ع)	۹۶

۹۸	فاطمه، بنت الرضا (ع)
۱۰۰	سکینه، دختر بلند اختر سید الشهداء (ع)
۱۰۴	ام سلمه، همسر گرامی رسول خدا (ص)
۱۱۴	حسره
۱۲۲	فاطمه امین اصفهانی
۱۲۷	برژیت هنی انگلیسی
۱۳۲	ستان رمان هلندی
۱۳۵	برکه، پرستار رسول خدا (ص)
۱۴۰	ابضلین کوبله انگلیسی
۱۴۴	آشما
۱۴۷	جمیله بوپاشا
۱۷۰	حلیمه سعدیه، مادر رضاعی پیامبر اسلام (ص)
۱۸۴	فاطمه، مایل انحلو ایتالیائی
۱۹۰	جمیله، دختر عبدالله بن ابی
۱۹۵	سطیطه نیشابوری
۲۱۰	زنی از بی نجار
۲۱۲	هند، همسر عمرو بن جموح
۲۱۷	نسبه
۲۲۱	ام کلثوم، دختر گرامی پیامبر اسلام (ص)
۲۲۵	زنی از قبیله بنی بکرین وائل
۲۲۷	هند، همسر یزید بن معاویه
۲۳۵	همسر جابر بن عبدالله
۲۳۸	سبیه اسلمیه
۲۴۲	صفیه، همسر گرامی رسول خدا (ص)
۲۴۶	ام حبیبه، همسر گرامی رسول خدا (ص)
۲۵۲	اسماء بنت عمیس، همسر جعفر طیار (ع)
۲۵۶	ام حکیم، دختر حارث بن هشام و همسر عکرمه بن ابی جهل
۲۶۰	ام هانی، خواهر گرامی امیرالمؤمنین (ع)
۲۶۳	سوده، دختر زعمه همسر پیامبر خدا و ام المؤمنین
۲۶۵	ام سلیم، جهاد گری در راه اسلام

فهرست / ۷

- ۲۶۷ سیده حافظ قرآن و دانشمندی و مقام
- ۲۶۸ ست ملک دختر العزیز بالله فاطمی
- ۲۷۲ ام عقیقه، مظهر وفا

www.ketab.ir

بسم الله الرحمن الرحيم

یکی از کارهای اساسی در عصر ما، تدوین کتبی پیرامون معرفی چهره‌های برجسته زنان بزرگوار و نمونه، طی دورانهای تاریخی قبل و بعد از اسلام و به ویژه صدر اسلام است.

اگر زنان مسلمان معاصر، این واقعیت را بشناسند که زنان با ایمان و متعهد، علاوه بر انجام وظایف خانوادگی، همواره زیر سایه رهبری انبیاء و ائمه — صلوات الله علیهم — منشاء آثار و خدمات مهم اجتماعی، سیاسی و تبلیغی و ارشادی بوده و در حرکت جوامع دینی، سهم مؤثری داشته‌اند، قطعاً شخصیت دینی و اصالت مکتبی خود را بهتر درک می‌کنند و در تداوم بخشیدن راه اسلاف صالح خود به گونه‌ای خستگی ناپذیر می‌کوشند.

در این کتاب — که در سه جلد منتشر می‌شود — یکصد و پنجاه زن از زنان تاریخ ساز قبل و بعد از اسلام، معرفی شده‌اند که در میان این ستارگان پرفروغ چهره نورانی فاطمه و مادرش خدیجه و دخترش زینب — علیهن سلام الله — جلوه و تلالو خاصی دارد.

امید که زن مسلمان معاصر، با مطالعه سرگذشت اینگونه زنان، پیوند خود را با آنان قوی‌تر کند و بهترین الگوی زندگی فردی و اجتماعی و خانوادگی را از زندگی آنان اقتباس نماید و خود اسوه و سرمشقی بشود برای همه زنانی که تحت تأثیر شعارهای پوچ و دروغین به بیراهه افتاده و اسیر از خود بیگانگی شده‌اند.

بسم الله الرحمن الرحيم

مقدمه چاپ جدید

خدای را سپاسگزارم که پس از سالهای متمادی، اینک توفیق طبع مجدد این کتاب، حاصل می‌شود.

همانطوری که در مقدمه چاپ اول تذکر داده شده است، هدف آشنائی بانوان معاصر با زنان برجسته‌ای است که می‌توانند الگوی یک زندگی سعادتمندانه باشند.

نام اینگونه زنان در قرآن و احادیث و کتب تاریخ آمده است و حیف است که اینان برای مسلمانان این عصر، به ویژه زنان متدین، ناشناخته بمانند. اگر چه در متون عربی چهره اینگونه زنان معرفی شده است. ولی در کتب فارسی آنگونه که باید و شاید حقشان اداء نشده است. در اینجا تذکر چند نکته را لازم می‌بینم:

۱ - نام کتاب از «زنان نامدار در تاریخ اسلام» به «درسهای از زندگی زنان نامدار در قرآن و حدیث و تاریخ» تغییر کرده است. این تغییر مختصر به خاطر این است که کتاب محدود به تاریخ اسلام نباشد. بلکه موضوع آن، شامل همه زنائی بشود که یا قرآن آنها را معرفی نموده یا در احادیث معصومین مطرحند یا در تاریخ اسلام و جهان.

۲ - در این جلد حتی الامکان، اولویت به زنان برجسته‌ای داده شده است که انتساب به بیت والای رسالت دارند و به همین جهت، کتاب را با نام مبارک «آمه» مادر گرامی پیامبر اکرم شروع کرده‌ایم.

۳ - انتظار نداشته باشید که این جلد، عیناً همان جلد اول زنان نامدار باشد. بلکه به خاطر همان ویژگی فوق، هم اضافاتی دارد و هم تغییراتی.

بیشگفتار قهرمان جوئی!

تردیدی نیست که تأثیر قهرمانان بزرگ، در زندگی انسان‌ها فراوان است. بشر سعی می‌کند همواره نمونه‌هایی برجسته، در زندگی خود بجوید و اخلاق و رفتار خود را با آنها تطبیق دهد. این مسأله در زندگی جوانان بیشتر مصداق پیدا می‌کند.

نسل جوان در راه قهرمان جویی و تقلید از قهرمانان، کوشش‌های بسیاری دارد، گاهی ممکن است جوانان بجای قهرمانان اصلی، گرفتار قهرمانان بدلی! شوند. ستارگان سینما و هنرپیشگان، که در فعالیت‌های هنری خود هیچگاه شخصیت واقعی خود را نشان نمی‌دهند و همواره در نقش دیگران هنرنمایی می‌کنند، طبقه جوان را بیشتر شیفته و دلباخته خود می‌سازند. اینها و اشخاصی نظیر آنها «قهرمانان بدلی!» هستند.

این تأثیر، از دو جهت زیانبخش است: یکی اینکه این قهرمانان بدلی — تا آنجا که سراغ داریم — نمونه‌های اخلاق و فضیلت انسانی نیستند و دیگر اینکه شخصیت واقعی خود را هم در موقع اجرای برنامه‌های هنری نشان نمی‌دهند.

اگر بخواهیم میل قهرمان جویی را در روحیه جوانان از کار ببندازیم، راهی بغلط پیموده‌ایم. درست مثل این است که بخواهیم میل به غذا را در وجود آنها تعطیل کنیم.

بهترین راه این است که: از این میل با پرورش صحیح آن استفاده‌ای بیشتر و کامل‌تر برگزیریم. بقیماً اگر برای ارنای میل قهرمان جویی جوانان، غذای سالم تهیه کنیم و در اختیارشان قرار دهیم.

وظیفه خود را در قبال آنها بهتر انجام داده‌ایم.

داستان نویسی یکی از کارهایی است که می‌تواند باسنگوی حس قهرمان جویی جوانان باشد، قهرمانان داستانها در روح جوانان نفوذ فراوانی دارند. متأسفانه عناصر ناصالح بسیار پیدا شده‌اند که دست بقلم برده و قهرمانان بدلی و ناصالح را در ضمن داستانها بجوانان معرفی کرده و آنها را بطرف دره‌های بدبختی سوق داده‌اند. دلیل آنها برای توجیه این عمل است که، اگر نقطه‌های ضعف یک فرد را که موجب شکست و بدبختی او شده‌اند، مجسم کنیم، جوانان درس عبرتی می‌آموزند و خود را بهمان آب و آتش نمی‌زنند.

این دلیل کاملاً صحیح است. اما بشرطی که آنچه ادعا می‌شود، عملی گردد و برای تجسم نقاط ضعف، چندان جنبه‌های سکسی و شهوی و جنایی را نپروازند که خواننده داستان احساس کند که اگر انسان در راه عشق و هوس بدتر از این هم گرفتار شود، حق است و مانعی ندارد!

اگر هدف این باشد که روح عبرت‌آموزی را در جوان بیدار کنیم و او را از عواقب شوم کارهای ناهنجار بر حذر داریم، ناچاریم راه و رسم بهتری در پیش گیریم و صحنه‌های فساد را چنان تجسم نبخشیم که هدف فدای وسیله شود!

در این راه، نه تنها باید به پسران توجه شود. دختران و زنان جوان نیز روح حساس و لطیفی دارند و آماده پذیرش هرگونه تلقین خوب یا بدی هستند.

کتابی که از نظر خوانندگان می‌گذرد، بیشتر بهمین جنبه توجه دارد. قهرمانان داستانهای این کتاب، پنجاه زن از زنان برجسته تاریخ اسلام و تاریخ شیعه هستند که هریک به تنهایی یک دنیا پاکی و درستی و عفت و انسانیت، با خود به‌مراه دارند. این زنان بزرگ که از میان نخبه‌ترین زنان مسلمان برگزیده شده‌اند، برخی همچون فاطمه زهرا... بانوی اول اسلام... و مادر و دخترانش در صدر قرار دارند و برخی در درجات و مراتب پائین‌تر.

یقیناً در میان جنس زن در تاریخ انسانیت، زنان بزرگ و نمونه، بسیار پیدا شده‌اند. شایسته است در این باره تحقیقات و بررسی‌های بیشتری صورت گیرد و این قهرمانان تاریخ، یک به یک، بدنیا و همه انسانها—مخصوصاً زنان و دختران جوان—معرفی شوند؛ تا آنهایی که استعداد کسب فضیلت و کمال دارند و زنانگی را تنها در دلربایی و طنازی و مدپرستی نمی‌شناسند، از اوصاف و کمالات برجسته آنها درس بیاموزند و هم‌نوعان خود را نمونه‌ای از فضیلت و انسانیت باشند.